

Prestasonurin ið gjørdist reiðari

JUSTINUS LEIVSSON
EIDESGAARD.

–Tú hevði ongantið fingið klaksvíkingar at lagt sálina í eitt virki, har eitt møgult yvirskot fór til eitt annað virki í landinum. Tað er heilt ímóti teirra náttúru. Hesum gjørdi eg Richard Mikkelsen og Tage Benjaminssen greitt, tá Føroya Fiskavirking var undir stovnan. Vit gingu aðrar leiðir og tað visir seg, at fiskiðnaðurin blómar í Klaksvík í dag, sigur Svend Thulesen, sum er farin undir seinasta mánaðin sum reiðari í Klaksvík. Hann fer frá 1. august

30 ár sum reiðari á eina tí máttmiklastu reiðarafyrir-tøku, vinnuvirkið og handilsvirkið í landinum, hevur merkt andlitid á 68 ára gamla Svend Thulesen. Hann leggur frá sær 1. august. Andlitid er brýnt av at taka avgerðir. Týðningarmiklar avgerðir, ikki bert fyri Klaksvíkina, men eisini fyri landið. Umframt at hava verið stjóri á P/F J.F. Kjølbros, hevur Thulesen eisini sitið í øllum hugsandi nevndum, sum hava við vinnulívini at gera. Hárið er snjóhvitt, reikurin er høgur-megin og eyðkendi lokkurin, sum plagar at hanga niður yvir enníð vinstru-megin, tá Thulesen skal taka skjótar avgerðir, liggur vakurt upp á pláss í dag. Hann hevur jattað Sosialinum eitt seinasta interview, aðrenn hann leggur frá sær sum vinnulívsmaður.

– Av vinnufølgum av týðningi er tað bert arbeiðs-gevarafelagið, sum eg ikki havi verið formaður fyri. Eg havi altíð havt ta áskoðan, at skal tú hava ávirkan, har tú hevur nakað í klemmu, so má tú verða har avgerðirnar verða tiknar. Tað nyttar lítið at sita í Klaksvík og grenja yvir avgerðirnar, sum

verða tiknar fyri vinnulívini, suðuri í Havn, sigur Svend Thulesen.

Kjølbros hongur á veggnum

Vit eru staddir inni á skrivstovu hjá Thulesen í Klaksvík. Undan honum sat sjálfvasti J.F. Kjølbros á somu skrivstovu. Minnir um stórtíðina hjá Kjølbros hanga á veggnum. Har hanga myndir av gamla Skálaberg. Waagstein hevur málað skonnartir við Stengarbrúna. Eisini sær tú myndir av skipum og virkisbygningum í hesi gomlu reiðarafyrir-tøku. Pinkueftingerðir av arabátum og einum príðum trolara prýða skrivstovuna. Miðskeiðis í rúminum stendur ein einsamallur »stumtjeneri«. Á honum hongur bert ein stuttur grásvartur leðurjakki, praktiskur í vátu Klaksvíkini. Aftast í rúminum hongur ein stóruskræður. Talan er um eina bringumynd av J.F. Kjølbros. Hann hyggur álvarsamur beint yvir á borðið hjá Thulesen. Kanska eygnabrá hans hevur hjálpt onkuntíð, tá á hevur staðið.

Bókareolin í skrivstovu hjá Thulesen sær ikki beinleiðis innbjóðandi út, tekst tú ikki dagliga við vinnulív, fyrirsiting og handilsskap. Har standa lógarsovn og annar turrisligur lesnaður. Kraks Blá Bog yvir stjórar og aðrar framstandi menn í ríkinum, stendur einsamøll í millum. Thulesen kom í hana fyrri nøkrum árum síðan. Nøkur eintøk av einum fittum bóklingi um J.F. Kjølbros fyrirtøkuna frá byrjan og fram til sjeiti ára dagin í 1983 síggjast eisini.

– Forrestin, eg veit ikki, um eg hevði torað at heitt á nakran um at gjørt nakað fyri meg longur. Træskurðurin av Kjølbros var seinasta verk hjá Fritjof, so doyði hann. Símun S. Hansen var

ikkí meir enn liðugur at skriva bóklingin um fyrirtøkuna, so andaðist hann, sigur Thulesen álvarsamur.

Yvir hurðini hongur eitt skrivstað, sum kona Kjølbros, Karin, hevur málað. »Harri lat eygu tiri vera vakni yvir hesum húsi bæði nátt og dag.« 1. Kong. 8.28.29.

– Skrifstaðið hevur hingið síðan eg kom á skrivstovuna. Eg havi ikki vilja tikið tað niður. Eg havi heldur ongantið hildið, at tað er av tilvild, at vit eru her á fólð, sigur Svend Thulesen.

Lukas

Thulesen hevur ikki arbeiðt seg upp innan Kjølbrosfyrirtøkuna. Hann kom beinleiðis í leiðarastarvið. Hann loysti heldur ikki gamla Kjølbros av. Fyrsta arbeiðsdag í 1966 kom hann til Klaksvíkar og settist í stjórasessin. Umgyrdur av høgum fjøllum og sviðandi kaldari høgætt fór hann til verka hendan januarmánað í 1966. Árin frammanundan var stóra Kjølbrosfyrirtøkan, sum tá hevði 53 ár á baki, harav seinastu 20 sum partafelag, komin í figgjar-trupulleikar. Stórar figgjarligar broytingar lógu fyri framman. Í 1963 fer stovnarin J.F. Kjølbros frá sum stjóri, men heldur fram sum nevndarformaður til hann doyri í 1967. Hann var tá 76 ára gamal. Hann verður avloystur av dananum Johan Martin Mikkelsen, frá Nykøbing Mors, sum situr í sessinum í hálvt annað ár til Svend Thulesen tekur við. Fimm ár eftir at Thulesen hevur tikið við, verður Føroyagrunnurin stovnaður. Penigin í hesum grunni eigur danski Nationalbankan og hann keypir eisini meirilutan av partabrosum í øllum feløgnum hjá Kjølbros. Hevði Nationalbankan ikki sett pening í, so hevði

øll fyrirtøkan syndrast og farið á húsagang.

Thulesen gjørdi um seg beinanvegin. Fyrirtøkan var risastór og umfatandi. Fyrirtøkan átti virki innan næstan alt slag av iðnaði, sum var í Føroyum tá, umframt handlar og nógv skip. Fleiri av hesum virkjum góvu undirskot og Thulesen lat hesi aftur. Tað var rættuliga skjótt, at humoristisku klaksvíkingarnir góvu honum eyknevnið »Lukas«.

– Tað var uppá tal einaferð tá at velja meg í kirkjuráðið. Kanska høvdu teir álit á mær sum prestasonur. Men klaksvíkingarnir dráláðu. Eg høyrði seinni, at teir óttaðust fyrri, at eg fór at »lukka« kirkjuna, søu rakstartólina ikki nóg góð út, sigur Thulesen skemtiandi.

Prestasonur

Svend Thulesen er føddur í Danmark og hann var tiggju ára gamal, tá hann kom til Føroya. Hetta hoyrist eitt á málínum. Hann hevur eitt sindur av danskari dialekt.

– Pápi mín var prestur. Hann at Erik Thulesen. Vit komu til Vágs 3. november 1938. Hendan dagin minnst eg væl, ein grind var hildin til í Vági hendan dagin. Drápið minnst eg sera væl, men eg haldi ikki, at eg helt tað vera so ógvusligt. Eg fór at ganga í skúla í Vági og tók realprógv í 1943. Tá var tað soleiðis, at tú gekk í skúla í Vági, men var til próvtøku á Tvøroyri, sigur Svend Thulesen.

– Støðan var í Vági í triátiárum eins og aðrastaðir í landinum. Hon var vánalig og har vóru lítlir pengar millum fólk. Ein vanlig inn-tøka lá millum 800-1000 krónur. Vit vóru ikki ringast fyrri. Pápi var embætismaður og fekk ikki vánaliga løn. Men kríggj gjørdist ein veldug broyting fyri Føroyar. Knappliga komu pengar

til landið. Teir sum vágaðu lív, og sigldu niður at selja fisk, vunnu nógvan pening. Teir vunnu meira enn embætismenninir, sigur hann.

Á Gørðunum

– Tá eg var liðugur við realskúlan fekk eg starv á Gørðunum. Eg var vanlig slava, arbeiðdi sum krambakalur og knossaðist við sukur og mjølsekkir. Tá var nógv fólk í arbeiði á Gørðunum. Hetta var ein merkilig tíð. Skipini keyptu fisk úr Íslandi og eisini fisk, sum kom upp á land í Føroyum. Eg kann minnst, at tá skipini vóru farin niður og einki frættist frá teimum aftaná tveir til triggjar dagar, so byrjaðu vit at óttast. Eg minnst eisini lættan, tá telegrammið kom, sum segði, at skipini vóru komin fram í øllum góðum, sigur Svend Thulesen.

Thulesen verður órógvadur. Ein skrivstovuamaður kemur inn og sigur, at skiparin á Sundaberg er í telefonni. Teir royna eysturi í Barentshavinum. Thulesen fer á fótur, leitar nøkur pappír fram, og fer til eina telefon í einum rúmi við síðuna av. Vit hoyra teir prátta um standandi trupulleikan hjá skiparum í dag. Hvussu teir kunnu driggja toskakvotuna, sum mest, fyrri at fáa meir burturúr hjáveidukvotuni. Í hesum forinum var talan um hýsu og flattfisk. Er toskakvotan uppi, so slepst ikki eftir hinum kvotinum, tí toskur í millum allastaðni har tú roynir. Eg stutti mær stundir við at hyggja eitt sindur meira eftir skrivstovu. Her liggur alt uppá pláss. Hon er eitt sindur størri nú, enn tá gamli Kjølbros sat við róðrið. Skrivstovan er víðkað niðaneftir við einum fundarrúmi. Har standa fyra flottir svartir leður-svingstólar kring eitt lágt roykiborð. Teir kunnu mala

runt um tað skal vera og rygglenið kann stillast til sjálvt teir eymastu lendarnar. Persónliga býmerki hjá Thulesen hevur verið pípan. Eg merkti ongan pípuroyk á skrivstovu og gloymdi at spyrja hann, um hann hevði lagt av.

Víldi gerast leiðari

Thulesen fór til Danmarkar í skúla. Hann fór á studentaskúla í Aarhus. Sum nýklæktur studentur kom hann aftur til Føroya og fekk starv aftur á Gørðunum. Her var hann í eitt ár og fór síðan niður aftur til Danmarkar. Nú var lívsleiðin lögð. Hann víldi á Hægri Handilsskúla. Í 1955 var hann liðugur við útbúgvingina og fekk starv á amerikanskum fyrirtøkuni Golgate Palmolive. Hendan hevði eina deild í Danmark.

– Eg veit ikki um tað var av tilvild, at mitt lívsstov kom at vera innanfyri fiskivinnu. Eg havi altíð havt áhuga fyri fiskivinnu, men eg hevði ongari ætlanir um

